

Obecné připomínky:

- Věcný záměr zákona neuvádí přesvědčivé argumenty, proč vznik MVV, pod které budou patřit právě jen agentury GA ČR a TA ČR, je skutečně koncepčním řešením současných problémů řízení a financování VaV v ČR.

Vytvoření MVV, kterému budou podléhat jen dvě agentury, je jen polovičatým nesystémovým řešením. Mimo přímé řízení MVV by zůstala Akademie věd ČR a resortní ministerstva – poskytovatelé. Co je důvodem takového polovičatého řešení? Jak bude za těchto podmínek přetrvávající „roztříštěností“ systému VaV zajištěna výrazně větší efektivnost jeho řízení? Tato situace je v rozporu s popisem cílového stavu dle kap. 1.5. **Zásadní připomínka.**

- Jako zásadní problém je vnímáno ministerstvo pro výzkum, pod které má patřit TAČR a GAČR, ale na MPO, ministerstvu kultury, atd. by výzkum zůstal také. Pokud se v důvodech pro nový zákon na str. 5 mimo jiné píše, že současný systém VaVaI se vyznačuje značnou nejednotností, nejasností v kompetencích, roztříštěností řízení a financování, tak nové ministerstvo, které bude zastřešovat pouze GAČR a TAČR, to nevyřeší. To by mělo logiku pouze v případě, kdyby ministerstvo pro výzkum zastřešovalo všechny poskytovatele. **Zásadní připomínka.**

- Zásadně odmítáme, aby vysoké školy byly řízeny jednak MŠMT a krom toho, byť nepřímo, i MVV. Zvláště nevhodné by bylo, pokud by jedno ministerstvo sledovalo, hodnotilo a financovalo vzdělávání a druhé zasahovalo do financování VŠ prostřednictvím sledování a hodnocení jejich výzkumu. Jedna z nejcennějších vlastností vysokých škol přitom spočívá v **úzkém sepětí výzkumu a vzdělávání**, v bezprostřední účasti studentů na výzkumu a výzkumníků na vzdělávání. Toto návrh zcela opomíjí. Pokud je záměrem předkladatele inspirovat se úspěšnými zahraničními vzory (jak se uvádí ve výčtu cílů) a shledává nezbytným zřídit nové ministerstvo, toto ministerstvo by mělo mít v kompetenci jak výzkum (tedy by pod něj měla logicky spadat i AVČR), tak i vysoké školství. **Zásadní připomínka.**

- Za současné podoby věcného záměru zákona, nejasnění řady otázek a slabého zargumentování návrhu se jako vhodnější varianta jeví dílčí novelizace stávajícího zákona 130/2002. **Zásadní připomínka.**

Věcné připomínky ke konkrétním částem textu:

str. 12:

„každoroční hodnocení a změny jeho metodiky vnesly mimořádnou nestabilitu do institucionálního financování a prakticky znemožnily řízení výzkumných organizací“ Tvrzení se neopírá o žádná konkrétní fakta a zřejmě je nepravdivé. Kterým výzkumným organizacím konkrétně bylo znemožněno jejich řízení?

str. 12:

„pracoviště aplikovaného výzkumu přestávají provádět aplikovaný výzkum a transfer jeho výsledků a zaměřují se na ekonomicky výhodnější publikaci svých výsledků (které jsou pak často realizovány v jiných zemích)“

Jde o nepodložené tvrzení: která pracoviště aplikovaného výzkumu přestala provádět aplikovaný výzkum? Co znamená, že výsledky jsou „často realizovány v jiných zemích“ a čím to lze doložit?

str. 12:

„poskytovatelé navrhnou uznání dalších výzkumných organizací, které sice (zřejmě) splňují podmínky stanovené evropskými předpisy, ale současně budou odčerpávat zdroje na institucionální podporu stávajících výzkumných organizací.“

Z návrhu není nijak zřejmé, jak bude tento problém vyřešen.

str. 12:

Podivným způsobem se dokládá „nevhodnost“ metodiky hodnocení: *„Dokladem toho je skutečnost, že počtem a kvalitou publikací se výkonnost českého výzkumu stále zlepšuje a bude se pravděpodobně neustále zvyšovat za předpokladu, že financování VaVaI se bude také zvyšovat, avšak v globálním měřítku zůstává stále pod světovým průměrem.“* Kvantitou i kvalitou se výkonnost českého výzkumu díky dosavadnímu hodnocení stále zlepšuje, ale zatím jsme stále pod světovým průměrem. Znamená to, že předkladatelé očekávají, že změnou zákona a systému hodnocení se nad světový průměr dostaneme?

str. 13:

K charakteristice *„Kompetence pro hodnocení (posuzování) statutu VO dle GBER“* je možno doplnit konstatování, že z tohoto hodnocení (posuzování) vyplývá značná nejistota ohledně způsobilosti příjemců podpory jako VO.

str. 16:

„...je zcela nemožné dostatečně provázat jednotlivé toky, odhalit případné duplicitní financování téhož a tedy řádně přezkoumat efektivnost vynakládaných veřejných prostředků.“ Předkladatel si vnitřně odporuje. Co se myslí „duplicitním financováním téhož“? Jak se ví, že probíhá, když je podle předkladatelů zcela nemožné ho odhalit? Navíc RVŠ konstatuje, že stávající audity jsou schopny duplicitu odhalit.

str. 21:

Uvádí se zde, že *„Jednotlivé skupiny příjemců mohou využívat všech nástrojů podpory ze státního rozpočtu (s výjimkou podpory specifického vysokoškolského výzkumu, který je určen pouze veřejným vysokým školám).“* Ve skutečnosti je však podpora SVV určena také státním a soukromým školám.

str. 55:

V oblasti své působnosti bude MVV dle varianty 2a *„provádět hodnocení / evaluaci. MVV ovšem nebude orgánem, který posuzuje, zda daný příjemce splňuje či nesplňuje znaky výzkumné organizace, neboť toto bude vždy v kompetenci příslušného poskytovatele, který podporu poskytuje.“* Vhodné by bylo, za předpokladu vzniku MVV, aby toto ministerstvo vedlo jednotný registr VO. Navrhovaná úprava znamená značnou nejistotu příjemců a poskytovatelů a ve svém důsledku dochází ke zdvojování činností. Posouzení příjemce u každého poskytovatele znamená nárůst administrativy a nákladů na obou stranách oproti jednotnému posouzení příjemce prostřednictvím MVV, které by bylo převzato dalšími poskytovateli. Totéž na s. 72.

str. 58:

„Bude znovu zaveden CEZ (dřívější Centrální evidence výzkumných záměrů)...“ Vnitřní rozpor předkladatele - uvést v soulad s Předkládací zprávou. Jestliže má dojít k zachování současného IS VaVaI, má dojít k rozšíření o CEZ a navíc ke změně hodnocení VO nemůžeme hovořit o zjednodušení procesních pravidel a o odbourání nadbytečné administrativní zátěže, jak je uvedeno v Předkládací zprávě.

str. 62:

„V krátkodobém horizontu budou z hlediska poskytování institucionální podpory náklady rovněž vyšší než u varianty 0 (část jich bude společných – soulad s nařízením Komise a Rámcem, část nových – náklady na nové hodnocení).“ - Žádáme o detailnější specifikaci. Náklady na nové hodnocení se budou pohybovat v řádu stovek milionů, což není zanedbatelná částka a stojí tedy za nástin těchto nákladů.

Str. 62

„Výrazný rozdíl oproti variantě 0 je v nákladech v dlouhodobém horizontu, kde oproti současnému stavu dojde jednak k decentralizaci hodnocení (nebude nutné vynakládat prostředky na hodnocení na úrovni zřizovatele, resp. poskytovatele institucionální podpory na RVO, která bude specifická pro každého poskytovatele a kterou již provádí, resp. by měl provádět jako zřizovatel nebo orgán plnící tuto funkci), jednak rozložením hodnocení do pětiletého období (namísto dosavadního každoročního).“

- Text nejasný, žádáme přeformulovat. Dojde k navýšení či snížení nákladů? Z textu to není jasné.

str. 72-73:

Nutnost zásadní změny struktury orgánů GA ČR a TA ČR není zdůvodněna. Struktura orgánů agentur nebyla předmětem kritiky, není důvodem existujících problémů řízení a financování VaV v ČR, a je tedy zbytečné existující orgány a jejich statut měnit.

Navrhované změny nepovažujeme za přínosné.

Vědecká/výzkumná rada by měla podle věcného záměru zákona „plnit úlohu odborného a poradního orgánu poskytovatele, který provádí hodnocení návrhů projektů, kontrolu plnění projektů a vyhodnocení výsledků ukončených projektů“ – str. 73. Měla by tedy nahradit práci odborných komisí a expertních panelů, tj. několika stovek osob! To by znamenalo zásadní změnu v procesu hodnocení s rizikem narušení jeho plynulosti, objektivnosti a transparentnosti. Odborné komise a expertní panely by byly nahrazeny vědeckou/výzkumnou radou a úloha vědecké/výzkumné rady jako tradičně koncepčního orgánu by byla potlačena. Proč? Jaká pozitiva takový krok přinese? RVŠ tuto změnu odmítá.

Předsednictvo má být nahrazeno ředitelem jmenovaným ministrem. Kdo potom ponese konečnou odbornou odpovědnost za výsledky veřejné soutěže? Zatímco dosud jsou účelové prostředky na základní a aplikovaný výzkum v rámci veřejné soutěže rozdělovány mimo politický vliv, podle návrhu by mělo být rozdělování pod politickým vlivem. Je taková změna opravdu ve prospěch transparentnosti procesu hodnocení?

Zrušení kontrolní rady není rovněž žádoucím ani systémovým krokem, neboť to bude znamenat, že veškeré stížnosti na výsledky veřejné soutěže v obou agenturách (!!) bude ve správním řízení vyřizovat (dosud neurčený) kontrolní orgán MVV. Jaká budou jeho práva a povinnosti? Jaké bude jeho postavení a jeho vztah k GA ČR/ TA ČR?

Navrhované změny struktury orgánů GA ČR a TA ČR nepřinášejí nic pozitivního, naopak mohou výrazně ohrozit řádný průběh veřejné soutěže. Doporučujeme proto stávající strukturu orgánů agentur neměnit.

str. 81:

„Oprávněnými poskytovateli budou...“ Pokud vznikne MVV, RVŠ žádá snížení počtu poskytovatelů.

str. 84:

Složky hodnocení jsou popsány zcela vágně a nesrozumitelně na to, o jak důležitou věc jde. Žádáme přeformulovat. Navíc výčet by měl být taxativní, ne demonstrativní.

Připomínky technického charakteru

str. 8:

Nejasná formulace ve větě „Ostatní kategorie podpory, které byly zavedeny nebo nově výrazně nově upraveny ...“.

str. 10:

Zřejmě překlep ve větě „schválení a realizování tzv. Národní výzkumná a inovační strategie ...“.

str. 10:

Ve dlouhém souvětí v posledním odstavci se uvádí „na straně jedné“, chybí však „na straně druhé“.

str. 13:

při hodnocení programů se uvádí, že „už nejsou hodnoceny programy, jejichž cíle mají programy naplňovat“. Nemělo by jít spíše o „projekty“?

str. 19:

V posledním odstavci se dvakrát opakuje „*kterým se*“.

str. 29:

překlep ve větě „*Rada pro technologie a inovace* (Rådet for Teknologi og Innovation) bylo ...“.

str. 50:

„*Řešení problému se ukazuje naléhavé, neboť v současné době ekonomické a hospodářské situace lze přetrvávající pozici České republiky ve vztahu k vyspělým zemím Evropské unie, ale i dalším mimoevropským zemím, začít snižovat efektivním využíváním prostředků na VaVaI a zejména uplatněním jejich výsledků.*“ Nejasné: co znamená, že lze začít snižovat přetrvávající pozici ČR?

str. 54:

druhý řádek odshora – místo „*terciálního*“ uvést „*terciárního*“.

str. 62:

dole ve větě „*MŠMT, kterému by zůstala pouze realizace OP VaVpI*“ – nemělo by být OP VVV?

str. 84:

Název odstavce „*Hodnocení institucionálního financování*“ zní podivně. Má se hodnotit „*institucionální financování*“, místo toho aby se hodnotily výzkumné organizace a jejich výsledky?

str. 84:

„*např. v dalších 5 letech bude na společenskovední obory vyčleněno 15 % veškeré institucionální podpory výzkumným organizacím*“: V současné době je podle platné Metodiky na společenskovední obory vyčleněno 15,6 %. Má jít tedy o pokles pro společenskovední obory?